

Zápis o obhajobě disertační práce

Akademický rok: 2020/2021

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Radomyr Mokryk
Identifikační číslo studenta: 25131742

Typ studijního programu: doktorský
Studijní program: Filologie
Studijní obor: Slovanské literatury
ID studia: 506154

Název práce: Šedesátníci a koloniální diskurz sovětské kultury na Ukrajině v době
tání (1956–1964)

Pracoviště práce: Ústav východoevropských studií (21-UVES)

Jazyk práce: čeština

Jazyk obhajoby: čeština

Školitel: PhDr. Stanislav Tumis, M.A., Ph.D.

Oponent(i): Boguslaw Leszek Bakula

PhDr. Petr Kalina, Ph.D.

Datum obhajoby: 16.09.2021 **Místo obhajoby:** Praha

Termín: řádný

Hlasování komise: prospěl/a: 4 neprospěl/a: 0

Průběh obhajoby: 12:04 Předsedkyně komise doc. Jensterle Doležal zahájila obhajobu, představila sebe, přítomné členy komise a přítomného školitele a oponenty. Přítomným pak představila studenta.
12:06 Školitel dr. Tumis seznámil přítomné stručně se svým hodnocením studia doktoranda a jeho disertační práce. Student vystudoval historii na FF UK a 5 let studoval v doktorském studiu, od počátku byl velmi aktivní. Spolupracoval s ÚVES, zejména na organizaci ukrajinstických konferencí, byl na studiu v Oxfordu, účastnil se řady zahraničních konferencí, má významnou publikační činnost. Výrazně se zabývá propagací soudobé Ukrajiny v Česku i naopak. Pokud jde o práci, školitel odkázal na posudek a zmínil jeho hlavní body. Téma práce bylo třeba zúžit, i když zůstalo podáno v širokém kontextu. Rozsah práce zbrzdil její dokončení. Je cenné, že kontroverzní novodobá historie Ukrajiny je zde pojímána v duchu významných autorit oboru, zvolil koloniální diskurz. Školitel se domnívá, že pojmy koloniálního a postkoloniálního diskurzu v práci nejsou dostatečně upřesněny. Chybí také užší vymezení pojmů, které se týkají ukrajinského nacionalismu, jako národní komunismus, rusifikace, ruský kulturní imperialismus apod. Také se jeví jako nedostatečná práce s primárními zdroji, a to literárními i archivními. Nehledě na problémy metodologie, záběr práce je široký, řada kapitol je vynikající. Mezi školitelem a doktorandem probíhaly intenzivní diskuse. Školitel práci hodnotí kladně a doporučuje ji k obhajobě.

12:18 Mgr. Mokryk seznámil přítomné se svou disertační prací. Jejím základním cílem bylo zmapovat postupný myšlenkový vývoj šedesátníků a uchopit ho v rámci koloniálního diskurzu. Jde o období od Chruščovova projevu do nástupu Brežněva. Jde o relativně kulturně homogenní období. Student se snažil analyzovat postoje šedesátníků v širším kontextu, zejména z hlediska doktríny socialistického realismu, a to na základě různých zdrojů. Věnoval se

také pojmu šedesátníci, zaměřil se na snahu sepsat kolektivní biografii šedesátníků, zejména z hlediska určitých aspektů. Autora zaujaly otázky jejich identity. Větší využití archivů bylo omezeno kvůli nedostatku utajovaných archivních dokumentů z tohoto období, využita byla i korespondence. Důraz kladl na rozhovory např. s rodinnými příslušníky, ale i s některými šedesátníky. Doktorand se domnívá, že svůj základní cíl splnil, uznává, že práce procházela velkým vývojem.

12:30 Oponent prof. Bakula seznámil přítomné se svým posudkem. Nejprve uvedl stručnou charakteristiku práce a jejích jednotlivých kapitol. Autor prostřednictvím šedesátníků ukazuje kulturu dané doby. V díle se objevují zjednodušení, ale vytváří pozitivní dojem. Zapojení orální historie přidává prvek autenticity. Oponent vytkl i řadu nedostatků, zejména pokud jde o jeho pojetí a aplikace koloniálního a postkoloniálního diskurzu. Objevuje se i černobílé schematické vidění historie. K práci by měly být připojeny i záznamy rozhovorů. Velmi zajímavý je pokus o vytvoření kolektivní biografie. Kapitola o kulturní opozici je zdařilá. Uznání si zaslouží autorova syntéza faktů, které jsou v Česku málo známé. Nakonec oponent upozornil na drobné chyby uvedené v posudku. Např. je otázka hranic období tání – oponent vidí definitivní konec v kampani proti B. Pasternakovi. Místo biologické generace by bylo lepší používat mezigenerační pojem kulturní formace. V práci chyběl analytický přístup k vybraným literárním dílům. Práce obsahuje několik pochybných míst, ale zejména mnoho cenných poznatků, v Česku nemá předchůdce. Práce splňuje požadavky, navrhuje ji k obhajobě a hodnotí ji jako prospěl.

12:52 Druhý oponent Dr. Kalina konstatoval, že práce zdařilým způsobem reflektuje dané téma. Je jasně vymezené období a jsou položeny jasné otázky. Práce je objektivní a inspirativní. Mohl být akcentován fakt, že v té době nešlo jen o národnostní otázky, ale též o diskusi o modernismu v umění. Práce je psána kultivovaným jazykem, výklad je srozumitelný, oponent vytkl drobné jazykové, typografické a faktické chyby. Formálně je práce na výši. Přípomínky oponenta nezastiňují jeho celkově výborný dojem z práce. Oponent konstatuje, že práce splňuje požadavky, navrhuje ji k obhajobě a hodnotí ji „prospěl“. Dotaz: K této generaci můžeme řadit též výtvarníky, patří sem i hudebníci?

12:58 Doktorand se vyslovil k absenci analýzy literárních děl. V prvních verzích takové kapitoly byly, ale jelikož generace byla velmi heterogenní, styl a forma jejich děl je velmi pestrá, nebyla možná analýza na společném základě. Po konzultacích se školitelem byla tato kapitola vypuštěna. Ke konceptu koloniálních studií – jistě je možné použití i jiné koncepty, např. sebekolonializace, ale autor chtěl vycházet z klasických teorií. Šlo o hybridní strukturu – autoři se pohybovali v rámci sovětského systému, ale chtěli ho překračovat. K hranicím tání – existují různé přístupy, autor zvolil přístup jedné z oxfordských badatelek a také vycházející ze situace na Ukrajině. K pojmu generace – autor vycházel z tradičnější definice z odborné literatury, ale uznává, že je možné uvažovat i o kulturní formaci. K otázce modernismu – autor si je vědom, že tento aspekt v práci chybí, úkol se mu jevil příliš složitý. K otázce hudebníka – autor není odborník v této otázce, ale jmenoval několik osobností, které sice nebyly přímo spojeny se „šedesátníky“, ale měly k nim blízko.

13:16 V diskusi se doc. Jensterle Doležal zeptala na pojem hybridní kulturní identity. Student sdělil, že tento pojem převzal a aplikoval ho na národní komunismus. Šlo o propojení národní identity se sovětským internacionalismem, ale definice pojmu je složitá. Dr. Tumis reagoval na obhajobu – literární díla v práci zůstala, ale samostatná kapitola byla vyřazena proto, že daná literární díla nepodporovaly myšlenku národního komunismu. Problém spatřuje v tom, že v práci byl nejprve vymezen konstrukt a pak mu byla přizpůsobována analýza, přístup měl být opačný. Otázka na studenta – nebyli šedesátníci otázka spíše celosvazová než ukrajinská?

Doktorand se nedomnívá, že šedesátníci prosazovali nacionalistický koncept, byli vyvrcholením určitého procesu. Měli kontakty s ruskými, litevskými a dalšími šedesátníky. Dr. Tumis zopakoval, zda šedesátníky lze definovat spíše v kontextu sovětském nebo národním. Student se domnívá, že proces byl společný, ale generace se pohybovala na národnostním základě. Prof. Bakula se zeptal, proč v práci chybí osobnost Dmitra Pavlička, který byl symbolem tání na Ukrajině. Student vysvětlil, že Pavličko byl starší, jeho texty jsou kontroverzní, nezařadil ho do generace. Prof. Bakula se dotázal na ukrajinskou emigraci v dané době. Doktorand uvedl podrobnou odpověď.

13:51 Předsedkyně komise doc. Jensterle Doležalová ukončila obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání a hlasování pomocí hlasovacích lístků. Počet členů komise: 5 – přítomni 4: hlasovali „prospěl“ – 4.

Žapisovatel: Mgr. Pavel Štoll, Ph.D. Jméno a podpis předsedy komise:

doc. PhDr. Alenka Jensterle Doležal, CSc.

Jméno a podpis dalšího člena komise:

Klasifikace obhajoby:	prospěl/a (P)	
Předseda komise:	doc. PhDr. Alenka Jensterle Doležal, CSc.
Členové komise:	doc. PhDr. Hanuš Nykl, Ph.D.
	PhDr. Marek Příhoda, Ph.D.
	Mgr. Pavel Štoll, Ph.D.